

Protokół

13. posiedzenia, 5. sesyi. VI. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 5 lutego 1894.

Początek posiedzenia o godzinie 2. minut 25 po południu.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. O. Eustachy książę Sanguszko.

Sekretarze: Dr. Paszkowski, X. Siczynski, Jan Duklan Słonecki i Jan Trzecieski.

Obecnych posłów: 98.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Radca dworu, Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek podaje do wiadomości, że protokół 11 posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, tudzież, że protokół 12 posiedzenia jest w biurze sejmowem złożony do przejrzenia.

Marszałek zawiadamia Izbę, że udzielił jednodniowego urlopu p. Czaykowskiemu.

Sekretarz, p. Paszkowski, czyta spis petycji wniesionych po dzień 5. lutego 1894 r., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji drogowej petycyę L. s.: 1258, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1273.

Komisji prawniczej petycyę L. s: 1259.

Komisji gospodarstwa krajowego petycyę L. s.: 1260. 1293.

Komisji kolejowej petycyę L. s. 1272.

Komisji budżetowej petycyę L. s.: 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1280, 1282, 1283, 1284, 1285, 1289, 1290, 1294, 1295, 1296, 1298, 1299, 1300, 1304, 1308.

Komisji szkolnej petycyę L. s.: 1279, 1281.

Komisji petycyjnej petycyę L. s.: 1286 1291, 1292.

Komisji przemysłowej petycyę L. s.: 1287.

Komisji administracyjnej petycyę L. s.: 1297.

W sprawie formalnej przemawia p. St. Hr. Badeni i wnosi przekazanie sprawozdania Wydziału krajowego, — w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatu Czortków na udzielenie poręki dla pożyczki gminy Czortków na budowę domu dla powiatowej Dyrekcyi Skarbu, tudzież na zobowiązanie się powiatu do przyczynienia się kwotą 20.000 zł. na rzecz budowy kolei wschodnio galicyjskich — przydzielonego komisji budżetowej, — do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Przemawia c. k. komisarz rządowy, Radca dworu Wł. hr. Łoś, i odpowiada na: 1) interpelację p. Mizi i towarzyszy w sprawie ściągania prestacyi szkolnej; 2) interpelację p. Zolla i towarzyszy w sprawie zmiany ustawy o konkurencyi kościelnej; 3) interpelację p. Okuniewskiego i towarzyszy w sprawie zmian w planie nauki w uzupełniającej szkole przemysłowej w Kołomyi.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o wykonaniu uchwał sejmowych w sprawie objęcia sprzedaży soli warzonki w zarząd kraju.

Sprawozdawca p. Romanowicz, zwraca uwagę na następujące omyłki druku w sprawozdaniu, mianowicie:

1) na str. 5 sprawozdania w wierszu 8 od góry po słowach: „zniżył cenę z 11 na 10^{1/2}“ winno być „w 60 składach“;

2) na tejże stronie w wierszu 12 z góry winno być: „42“ zamiast, jak wydrukowano: „44“;

3) na tejże stronie w wierszu 13 z góry winno być: „130“ zamiast jak wydrukowano „129“;

4) na tejże stronie po wierszu 13 słowa: „11 ct. w 60 składach“.

Następnie wnosi imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego przedmiotu do komisji gospodarstwa krajowego.

P. Wojciech hr. Dzieduszycki wnosi przekazanie tej sprawy osobnej komisji z 9 członków złożonej.

Izba po przemówieniu sprawozdawcy, który imieniem Wydziału krajowego zgodził się na wniosek p. Dzieduszyckiego, uchwała wniosek hr. Dzieduszyckiego, to jest, wybór osobnej komisji z 9 członków złożonej i przekazanie jej tego przedmiotu.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia nowych Sądów kollegialnych z siedzibą w Bochni i Tarnobrzegu.

Sprawozdawca p. Sawczak, wnosi imieniem Wydziału krajowego przekazanie tego przedmiotu komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Pilata w sprawie wniesionego do Rady Państwa przedłożenia rządowego o włościach rentowych i organizacyi towarzystw rolniczych.

P. Pilat uzasadniając swój wniosek, zwraca uwagę na błąd druku jaki się wkradł w samej podstawie wniosku, gdzie po słowach: „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu“ należy opuścić słowa: „jako komisji“, poczem wnosi pod względem formalnym przekazanie tego wniosku komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posła Stanisława Jędrzejowicza w sprawie kolei z Rzeszowa na Leżajsk do Rozwadowa.

P. St. Jędrzejowicz uzasadnia swój wniosek a pod względem formalnym wnosi przekazanie tego wniosku komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z wnioskiem powyższym.

Następuje:

Ciąg dalszy rozpraw nad sprawozdaniem komisji szkolnej o sprawozdaniu Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminarjów nauczycielskich za r. szkolny 1891/92 i 1892/93.

Sprawozdawca p. Wojciech Dzieduszycki. Przemawia p. Herasymowicz.

Marszałek oddaje przewodnictwo obrad Zastępcy Marszałka krajowego JE. X. Metropolice Sembratowiczowi.

Przemawia p. X. Kowalski.

Przemawia p. Emil Torosiewicz.

Przemawia p. Midowicz.

Przemawia p. Goldmann.

Podczas tego przemówienia obejmuje Marszałek przewodnictwo napowrót.

P. Goldmann wnosi następującą rezolucję:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową wziął pod rozagę sprawę powołania do życia zakładu dla kształcenia kandydatów nauczycieli religii mojżeszowej przy szkołach ludowych. W tym celu przeprowadzi rokowania ze zborami znaczniejszych gmin wyznaniowych w kraju co do ich udziału w kosztach takiego zakładu. Wnioski odnośne przedłoży Wydział kraj. Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi.

Izba popiera tę poprawkę.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisany jest p. Bobrzyński, który jednak z powodów od niego niezależnych dziś w dyskusyi udziału wziąć nie może, a w obec tego Marszałek zapytuje Izbę, czy nie należałoby odroczyć dalszej rozprawy nad tym przedmiotem.

W obec tego, że Izba nie sprzeciwia się odroczeniu, Marszałek oznajmia, że dalszy ciąg rozprawy nad tym przedmiotem umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia a zarządza przystąpienie do obrad nad następnym punktem porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie komisji prawniczej z petycji Wydziału Rady powiatowej i Magistratu m. Jarosławia o utworzenie w tem mieście c. k. Sądu obwodowego.

Sprawozdawca p. Klemensiewicz, czyta powyższe sprawozdanie zakończone wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Wydziału rady powiatowej i król. wolnego miasta Jarosławia LL. 43 i 46 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego zbadania, zasięgnięcia opinii odnośnych władz rządowych i autonomicznych i przedłożenia sprawozdania, o ile być może na najbliższej sesyi sejmowej.

Izba bez rozprawy uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku p. Olpińskiego w sprawie uzupełnienia ustawy przeciw lichwie.

Sprawozdawca p. Czajkowski.

W zastępstwie nieobecnego p. Czaykowskiego obejmuje powyższe sprawozdanie przewodniczący komisji prawniczej, p. Zoll.

Sprawozdawca p. Zoll, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w drodze ustawodawczej uzupełnił ustawę o lichwie w tym kierunku, iżby karom w §. 1 tejsze ustawy oznaczonym podlegały — prócz interesów kredytowych — także inne umowy, w których jedna strona wyzyskując świadomie niedostatek, niedoświadczenie rozumu, brak doświadczenia lub wzruszenie umysłu strony drugiej — zapewnia sobie lub innym niestosunkowo wysokie zyski, które bezmiernością sprowadzić mogą majątkową tejsze ruinę.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek w brzmieniu proponowanem przez komisję.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Sprawozdawca p. Struszkiewicz, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie na r. 1893 przyjmuje się do wiadomości.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu z czynności Dep. I. Wydziału krajowego.

Sprawozdawca p. Rozwadowski.

Z powodu nieobecności sprawozdawcy w Izbie usuwa Marszałek powyższy punkt porządku dziennego a Izba przystępuje do następnego, którym jest:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku pośła Adama Jędrzejowicza w sprawie konkurencyi kościelnej.

Sprawozdawca p. Adam Jędrzejowicz, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd o wyjednanie w drodze ustawodawczej zmiany ustawy państwowej z dnia 7. maja 1874 (Dz. u. p. Nr. 50) w tym kierunku, aby:

a) mocą ustawy krajowej mogli być pociągani do konkurencji kościelnej także katolicy odnośnego obrządku nie mieszkający w parafii, jeżeli w jej obrębie posiadają majątki nieruchomości;

b) Obowiązek konkurencji kościelnej osób prawnych w myśl §. 10. ustawy krajowej z 15. sierpnia 1866, nie ulegał żadnej wątpliwości.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek, głosując oddzielnie nad każdym punktem wniosku.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o sprawozdaniu z czynności Dep. I. Wydziału krajowego.

Sprawozdawca p. Rozwadowski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ponownie aby uchwałąm Sejmowym z dnia 25. stycznia 1887 i 24. marca 1892 zadość czyniąc, odpowiednie wnioski wygotował i na najbliższej sesji przedłożył.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wykazywał w sprawozdaniach swoich to o ile sprawy jemu przez Sejm przekazane załatwionymi zostały, a wymieniał w każdorocznym sprawozdaniu wszystkie sprawy, które Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia polecił a które jeszcze załatwionymi nie zostały.

Rezolucją Nr. 1. załatwionym zostaje wniosek posła Dworskiego i Towarzyszy z dnia 17. stycznia 1894 do l. 482.

III. Załatwiając petycje Nr. 55 do 65, 1,28, 132 do 148, 201, 219, 224, 330, 339 do 415

442 do 449, 570 do 609, 704 do 738, 740, 752, 801 do 803, 807, 739, 741 do 733, w sprawach reformy gminnej i wyborczej i w sprawie wniosków p. p. Rutowskiego, Pilata i Stanisława Potoczka, wnosi komisya gminna:

Wysoki Sejm raczy te z małemi wariantami prawie jednobrzmiące petycję przekazać Wydziałowi krajowemu jako materyał do studyum nad projektem reformy gminnej.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda przeto Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ponownie aby uchwałąm Sejmowym z dnia 25. stycznia 1887 i 24. marca 1892 zadość czyniąc, odpowiednie wnioski wygotował i na najbliższej sesji przedłożył.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Sprawozdawca czyta:

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wykazywał w sprawozdaniach swoich to o ile sprawy jemu przez Sejm przekazane załatwionymi zostały, a wymieniał w każdorocznym sprawozdaniu wszystkie sprawy, które Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia polecił a które jeszcze załatwionymi nie zostały.

Rezolucją Nr. 1. załatwionym zostaje wniosek posła Dworskiego i Towarzyszy z dnia 17. stycznia 1894 do l. 482.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Sprawozdawca czyta:

III. Załatwiając petycje Nr. 55 do 65, 1,28, 132 do 148, 201, 219, 224, 330, 339 do 415 442 do 449, 570 do 609, 704 do 738, 740, 752, 801 do 803, 807, 739, 741 do 733 w sprawach reformy gminnej i wyborczej i w sprawie wniosków p. p. Rutowskiego, Pilata i Stanisława Potoczka, wnosi komisya gminna:

Wysoki Sejm raczy te z małemi wariantami prawie jednobrzmiące petycje przykazać Wydziałowi krajowemu jako materyał do studyum nad projektem reformy gminnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej w sprawie urządzenia krajowej osady poprawczej dla nieletnich wychowanców i krajowego zakładu przymusowej pracy i poprawy dla dorosłych mężczyzn.

Sprawozdawca p. Zbyszewski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawia, z funduszu samoistnego policji krajowej, urządzić w kraju po myśli ustawy z dnia 24-go maja 1885. Nr. 90 D. u. p. osadę rolniczo-poprawczą dla 150-u nieletnich chłopców.

2. Sejm, w celu wprowadzenia w życie tego zakładu, upoważnia Wydział krajowy, do zakupu na rzecz kraju, pod jak najkorzystniejszymi warunkami, majątku ziemskiego lub obszaru, położonego w środkowej części Galicyi. z tem wyraźnem zastrzeżeniem, iż ważność kontraktu kupna, zawisła od zatwierdzenia Sejmu.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sporządził:

a) plany i kosztorysy niezbędnie wznieść się mających budynków, lub przeistoczenia istniejących, z wszelką możliwą oszczędnością;

b) kosztorysy na wewnętrzne urządzenie zakładu;

c) kosztorysy do stopniowego podniesienia gospodarstwa rolnego i przemysłu gospodarskiego, wraz z urządzeniem warsztatów rzemieślniczych;

d) projekt etatu, dla przyszłej administracji zakładu, wraz z preliminarzem budżetu nareszcie;

e) Statut i regulamin czyli porządek domowy dla krajowej osady rolniczo-poprawczej, dla nieletnich chłopców, opracowany w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w myśl §. 2-go Ustawy z dnia 24-go maja

1885. L. 90. D. u. p. przeprowadził z c. k. Rządem, rokowania względem przyczynienia się Skarbu państwa, w możliwie wysokim stosunku procentowym, do kosztów założenia zakładu.

5. Wyniki rokowań z c. k. Rządem, wymienione w punkcie 3. plany, kosztorysy, projektu, statut i regulamin tudzież sprawozdanie z wykonanych w tym przedmiocie czynności, przedłoży Wydział krajowy Sejmowi, na przyszłej Sesyji.

6. Wnienioną do L. 551 przez Jakóba Bleichera petycję, a względnie ofertę, co do sprzedaży majątku Orlinek ad Duńkowice, na urządzenie kolonii poprawczej dla nieletnich chłopców, odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu, do urzędowania

7. Powyższemi uchwałami zostały także załatwione petycje na początku sprawozdania nadmienione, mianowicie L. 115 petycja stoł. król. miasta Lwowa, — L. 262. petycja Rady stoł. król. miasta Krakowa, — i L. 302. petycja Dyrekcyi galic. stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Męciński i wnosi następującą poprawkę do wniosków komisji a mianowicie zamiast punktu: 2, 3, 4 i 5 wniosku komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby obliczył koszt urządzenia i utrzymania projektowanego zakładu i zdał sprawę co do tych obliczeń jako też co do wyniku rokowań z c. k. Rządem na jednej z najbliższych sesyji sejmowej.

Izba popiera tę poprawkę.

Przemawia p. Trzeciecki.

Przemawia p. Abrahamowicz.

Przemawia p. Sawczak.

Przemawia p. Hr. Koziebrodzki.

Przemawia p. Abrahamowicz.

P. Sawczak zrzeka się głosu.

Przemawia p. Jędrzejowicz Adam.

Przemawia p. Merunowicz.

Przemawia Sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem, postanawia, z funduszu samoistnego policji krajowej, urządzić w kraju po myśli ustawy z dnia 24-go maja 1885. Nr. 90. D. u. p. osadę rolniczo-poprawczą dla 150-u nieletnich chłopców.

Izba uchwała powyższy wniosek.

Marszałek poddaje pod głosowanie powyżej podaną poprawkę p. Męcińskiego.

Izba w głosowaniu odrzuca powyższą poprawkę.

Sprawozdawca czyta:

2. Sejm, w celu wprowadzenia w życie tego zakładu, upoważnia Wydział krajowy, do zakupna na rzecz kraju, pod jak najkorzystniejszymi warunkami, majątku ziemskiego lub obszaru, położonego w środkowej części Galicyi, z tem wyraźnem zastrzeżeniem, iż ważność kontraktu kupna, zawisła od zatwierdzenia Sejmu.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sporządził:

a) plany i kosztorysy niezbędnie wznieść się mających budynków, lub przeistoczenia istniejących, z wszelką możliwą oszczędnością;

b) kosztorysy na zewnętrzne urządzenie zakładu;

c) kosztorysy do stopniowego podniesienia gospodarstwa rolnego i przemysłu gospodarskiego, wraz z urządzeniem warsztatów rzemieślniczych;

d) projekt etatu, dla przyszłej administracji zakładu, wraz z preliminarzem budżetu; nareszcie,

e) statut i regulamin czyli porządek domowy dla krajowej osady rolniczo-poprawczej, dla nieletnich chłopców, opracowany w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Sprawozdawca czyta:

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w myśl §. 2-go Ustawy z dnia 24-go maja 1885, L. 90. D. u. p. przeprowadził z c. k. Rządem, rokowania względem przyczynienia się Skarbu państwa, w możliwie wysokim stosunku procentowym, do kosztów założenia zakładu.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

5. Wyniki rokowań z c. k. Rządem, wymienione w punkcie 3. plany, kosztorysy, projektu, statut i regulamin, tudzież sprawozdanie z wykonanych w tym przedmiocie czynności, przedłoży Wydział krajowy Sejmowi, na przyszłej sesyi.

Izba uchwała powyższy wniosek.

Sprawozdawca czyta:

6. Wniesioną do L. 541 przez Jakóba Bleichera petycję, a względnie ofertę, co do sprzedaży majątku Orlinek ad Duńkowice, na urządzenie kolonii poprawczej dla nieletnich chłopców, odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu, do urzędowania.

Sprawozdawca czyta:

7. Powyższemi uchwałami zostały także załatwione petycje na początku sprawozdania nadmienione, mianowicie L. 115. petycja stoł. król. miasta Lwowa, — L. 262. petycja Rady stoł. król. miasta Krakowa, — i L. 302. petycja Dyrekcji galic. stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego z projektem ustawy o przeniesieniu gmin Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszarów dworskich w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej z okręgu Reprezentacji powiatowej w Cieszanowie do okręgu takiejże Reprezentacji w Jaworowie.

Sprawozdawca p. Szeptycki, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w przedmiocie zmiany obszarów Reprezentacyi powiatowych w Cieszanowie i Jaworowie.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Gminy Fehlbach, Kobylnica ruska i Kobylnica wołoska, tudzież obszary dworskie w Kobylnicy ruskiej i wołoskiej mają być przeniesione z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Cieszanowie do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Jaworowie.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem 1. stycznia roku następnego po jej ogłoszeniu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam **Mojemu** Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba więc przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Paszkowski wnosi przyjęcie całego projektu ustawy *en bloc*.

Izba uchwała ten wniosek poczem w oddzielnem głosowaniu przyjmuje cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie, na wniosek p. Paszkowskiego, przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu.

Marszałek oznajmia, że z powodu spóźnionej pory zamknie posiedzenie i wzywa sekretarzy do odczytania wniesionych interpelacyi.

Sekretarz p. Trzeciecki czyta następującą interpelację:

I n t e r p e l a c y a do Wydziału krajowego

Uchwałą z dnia 16. maja 1893 r. polecił Sejm Wydziałowi krajowemu wystosować do c. k. Rządu memoriał, wykazujący przeciążenie kraju pod względem podatkowym.

Ponieważ według sprawozdania z czynności departamentu VI. Wydziału krajowego rzeczony memoriał nie został dotychczas wysłany, a przeciążenie podatkowe daje się w kraju naszym uczuć tem dotkliwiej w obec powszechnych klęsk, jakie spadły na rolników przez zniszczenie pól rolniczych powodzią i słotą:

Podpisani zapytują Wydział krajowy:

z jakich powodów nie zostało dotychczas wykonane polecenie Sejmu powyżej wspomniane i kiedy rzeczony memoriał do c. k. Rządu wysłany zostanie?

Szeptycki
Interpelujący.

Wojciech Dzieduszycki, Duklan Słonecki, Krzysztofowicz, Borkowski, Niezabitowski, St. Larysz Niedzielski, Sala, Rozwadowski, J. Puzyna, Barański, Ed. Micewski, Klemens Dzieduszycki, Męciński, Sękowski, Korytowski, Abrahamowicz, W. Siemiginowski, Wł. Kozłowski, L. Chrzanowski, E. Zagórski, W. Horodyski, J. Gnoiński, E. Dembowski, J. Trzeciecki, Schnell, Zamoyski, Popowski, Raczyński, W. Gnoiński, Zoll, Wiktor, Mikołaj Torosiewicz, Z. Słonecki, Onyszkiewicz, Stadnicki, G. Romer, Stan. Stadnicki, Czartoryski.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę komunikuje Wydziałowi krajowemu.

Sekretarz p. X. Siczyński czyta następującą interpelację:

I n t e r p e l a c y a

posła Rożankowskiego i towarzyszy,
do c. k. Komisarza rządowego.

W połowie lipca 1893, podały dzienniki krajowe wiadomość, że c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu we Lwowie wystosowała do podwładnych sobie urzędów następujący cyrkularz:

L. 6640. Do wszystkich c. k. Starostw, c. k. (główn.) Urzędów podatkowych, c. k. Dyrekcyi okręgów skarbowych, c. k. Administracyi podatków we Lwowie i c. k. miejscowej komisji podatkowej w Krakowie. Coraz częściej otrzymują c. k. Władze i Urzędy podania ułożone w języku, który ma być rzekomo krajowym językiem ruskim, a który zawiera w sobie wiele słów, zupełnie niezrozumiałych i form ruskim językowi zupełnie nie właściwych. Podan takich, ułożonych raczej w języku rosyjskim, nie należy załatwiać, lecz zwracać je stronom jako niezrozumiałe do przedłożenia w krajowym języku ruskim, języku polskim albo niemieckim

C. k. krajowa Dyrekcyja skarbu.

Lwów dnia 4. lipca 1893.

Zważywszy, że wedle statutu organizacyjnego dla c. k. krajowych Dyrekcyi skarbowych sprawy filologiczne pod żadnym względem nie należą do zakresu działania tych władz, że przeto c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej we Lwowie nie przysługuje prawo wydawania o jakimkolwiek, a tem samem i o ruskim języku krytyki i jakichkolwiek rozporządzeń w tym przedmiocie, chociażby nawet dla podwładnych sobie urzędów;

zważywszy, że artykułem 19. ustaw zasadniczych państwowych z dnia 21. grudnia 1867 r. Nr. 142 Dz. u. p. zagwarantowano każdemu narodowi, „nienaruszalne prawo zachowania i pielęgnowania swojej narodowości i swojego języka“, zaś artykułem 17. tychże ustaw zasadniczych państwowych zagwarantowaną jest „swoboda nauki“, — że przeto temi przepisami zagwarantowano w drodze konstytucyjnej każdemu narodowi, żyjącemu w granicach monarchii austriackiej zupełną autonomię stanowienia

samemu o swoim języku, jego pielęgnowaniu, tudzież rozwijania i kształcenia według prawideł nauki, z czego zatem wynika z jednej strony, że o tem, jakich słów i form w języku ruskim używać, a jakich unikać należy, nikt inny. a wyłącznie tylko sam naród ruski, względnie zaś jego inteligencya. decydować ma prawo, z drugiej zaś strony, że obowiązkiem jest wszystkich władz i urzędów bezwarunkowo przyjmować i w całości uważać za ruskie wszystkie te słowa i formy, których naród ruski, a względnie inteligencya w piśmie i w słowie, a tem samem także w podaniach, do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej we Lwowie wnoszonych, używa;

zważywszy, że w obec tego powyższy cyrkularz c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej we Lwowie mieści w sobie bezprawne wnieśnięcie się tejże c. k. Dyrekcyi w autonomiczne sprawy języka narodu ruskiego, i jest jawnem naruszeniem konstytucyjnie zagwarantowanych praw narodu ruskiego, a w szczególności powyżej wymienionych artykułów 19. i 17. państwowych ustaw zasadniczych;

zważywszy w końcu, że powyższy cyrkularz, wzywając podwładne c. k. władze i urzędy, by podan ruskich, w których wedle ich zdania znajdowałyby się słowa i formy w ruskim języku nie używane, — nie załatwiały, tylko stronom bezskutecznie zwracały, może być powodem niczem nie usprawiedliwionej zwłoki i strat materialnych dla dotyczących stron i ostatecznie dąży do tego, ażeby Rusinom uniemożliwić używanie języka ruskiego w korespondencyach z c. k. władzami, albowiem stawia ich w alternatywę: albo w drodze instancyi przez dłuższy czas, jakiego tok instancyi wymaga, udowadniać, że użyty w dotyczącem podaniu język ruski co do słów i form rzeczywiście w kraju jest używanym, co byłoby rzeczą prawie niemożliwą, gdyż dotycząca strona nie będzie wiedziała, które słowa i formy w podaniu urzędnikowi się nie podobały, — albo też dla uniknięcia strat materialnych zrzec się prawa wniesienia podania w języku ruskim, pójść za wskazówką powyższego cyrkularza i wnieść powtórnie podanie w języku polskim lub niemieckim, — zapytują podpisani:

I. Jakim prawnym przepisem usprawiedliwi c. k. Rząd bezprawne mieszanie się c. k. krajowej Dyrekcji skarbowej we Lwowie za pośrednictwem powyższego cyrkularza z dnia 4. lipca 1893, l. 6640 w autonomiczne sprawy języka ruskiego, zagwarantowane artykułami 19. i 17. ustaw zasadniczych państwowych z dnia 21. grudnia 1867 Dz. u. p., l. 142?

II. Czy skłonny jest c. k. Rząd zarządzić odwołanie powyższego bezprawnego cyrkularza?

Lwów dnia 5. lutego 1894.

Longin Rożankowski w. r.

Okuniewski, Antoniewicz, Kułaczkowski, Herasimowicz, Barabasz, Hamorak, Korol, Żardecki Stręk, Mizia, Potoczek, Palch, Klemensiewicz, Mandyczewski, Huryk.

Marszałek oznajmia, że interpelację tę poda do wiadomości p. Komisarza rządowego.

Sekretarz p. Trzeciecki czyta porządek dzienny najbliższego posiedzenia.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 6. lutego b. r. godzinę 11. rano.

Koniec posiedzenia o godz. 6 minut 40 wieczór.

Marszałek krajowy :

Eustachy Sanguszko

Sekretarze :

X. Siczynski

Dr. Paszkowski

